

[Per Federspiel.]

ret og medlemskab af Kommissionen og institutionerne, er jo blot en selvfølge. Hvad vi derfor må koncentrere os om — bortset fra de overgangsordninger, som jeg mener for en række industriers vedkommende vil være nødvendige — er i alt væsentligt vore egne forhold indadtil. På dette punkt er embedsmændenes betænkning overordentlig realistisk og tager indirekte afstand fra den politik, der førtes i 1962, hvor megen flid jo blev anvendt fra regeringens side for at prøve at afbøde virkningerne af vor indtræden i fællesmarkedet snarere end at ruste os til at gøre en positiv indsats og virkelig have vort beredskab i orden.

Jeg nævnte i mine indledende bemærkninger, at man vel ikke kan se helt væk fra, at der på visse områder må søges overgangsordninger. Det er sikkert rigtigt, at landbruget vil være i stand til straks at glide ind i Fællesskabets system. De justeringer i produktionen, som vil vise sig nødvendige, skulle vel nogenlunde kunne give sig selv, så snart man får erfaringer for produktions- og afsætningsvilkårene under de lidt ændrede forhold, der vil opstå, når konkurrencen fra det danske landbrugs side sætter ind. Det er jo nok rigtigt, som ministeren sagde, at Danmark er en af verdens førende eksportører af levnedsmidler, og for vort eget vedkommende er tilpasningen af landbruget til fællesmarkedets system naturligvis af helt afgørende betydning. Men vi må ikke være blinde for, at for fællesmarkedet er dette et meget lille problem; vort bidrag til levnedsmiddelforsyningen i Europa kan ikke overstige et par procent, og de seks lande vil ikke lide noget som helst afsavn, hvis Danmark så at sige sank i jorden af den ene eller den anden grund. Dermed skal ikke være sagt, at danske leverancer på enkelte specielle områder ikke vil være i stand til at udøve en betydelig indflydelse på prisudviklingen, fordi det jo nu en gang er de små margener i udbuddet, som afgør priserne.

Men for landbrugets vedkommende vil en indtræden i fællesmarkedet først og fremmest betyde, at vi nu kan blive frigjort for de hidtidige tilskudsordninger, og at vi endnu en gang vil kunne opleve et frit og

selvhjulpet landbrug, der så afgjort vil være i stand til at indtage en endog ledende plads i den europæiske konkurrence.

For industriens vedkommende er embedsmændenes vurdering også optimistisk; men vi må ikke se væk fra, at der, ganske som tilfældet var i de seks lande, da Fællesskabet blev oprettet, vil være industrier og enkeltvirksomheder, der af den ene eller den anden grund — fordi de har haft beskyttelsesforanstaltninger af den ene eller den anden art på hjemmemarkedet — ikke vil kunne klare sig uden en længere tid til omstilling. Det er næppe noget stort felt, det drejer sig om; men det vil være nødvendigt, at regeringen og embedsmændene i den kommende tid har opmærksomheden henvendt på de foranstaltninger, der måske vil kunne træffes inden for landets grænser.

Ministeren udtrykte håbet om, at industrien ville kunne løse de væsentligste problemer gennem en fortsættelse og forstærkelse af den omstillings- og rationaliseringsproces, som i adskillige år har karakteriseret de danske virksomheder. Også her er der imidlertid en væsentlig forskel mellem 1967 og 1961. Dengang var industriens industrialisering langt fra så fremskreden, som den er i dag, men navnlig var industriens kapitaliseringsforhold af en helt anden natur, hvad embedsmændene meget klart gør rede for. Det var den oprindelige chokrapports store fortjeneste at gøre det klart, at den danske industri siden århundredets begyndelse og indtil 1960 stort set havde finansieret sin egen ekspansion selv ved at pløje fortjenester tilbage, ved aktieemissioner på hjemmemarkedet, men uden egentlig finansiering udefra og uden større finansiering fra pengeinstitutterne.

Den eksplosive udvikling, som vi har oplevet i de sidste år, har naturligvis ikke kunnet finansieres på denne måde, og den meget betydelige udvikling af industrien og ikke mindst eksportindustrien har derfor måttet finansieres dels gennem pengeinstitutter, nye pengeinstitutter og ved lån udefra, dels ved direkte investering af udenlandsk kapital. Denne udvikling er ganske naturlig, men den forudsætter tillid til landets økonomi. Der er vel ingen grund til at tro, at landets kreditmuligheder er udtømt; men bedømmelsen af den økonomiske udvikling i Danmark vil være ganske